

Nr. 8

Oversigt over meget vigtige domme, afsagt af de nationale domstole i sidste instans

Nedennævnte domme gælder enten tilfælde, hvor disse øverste retsinstanser klart har underkendt Domstolens retspraksis, eller i modstrid med forskrifterne i EØF-traktatens artikel 177, sidste stykke, har undladt at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål. Ligeledes er der omtalt nogle domme, der bryder med tidligere retspraksis og således bidrager til at sikre en korrekt anvendelse af fællesskabsretten.

Det må understreges, at den således udarbejdede oversigt kun har vejledende betydning og ikke på nogen måde foregiver at være udtømmende; thi de omtalte afgørelser er sådanne, som Kommissionen er blevet bekendt med i juridiske tidsskrifter, eller som er blevet meddelt den.

Selv om man generelt kan mene, at domstolene i de forskellige medlemsstater fuldt ud anvender fællesskabsretten, er det dog sådan, at visse sager påkalder Kommissionens opmærksomhed. Således har Kommissionen efter ønske fra Europa-Parlamentet (*) i denne beretning medtaget forskellige meget vigtige domme afsagt i 1985 af nationale sidste instansdomstole, eller hvor afgørelserne ikke kan appelleres efter den interne ret.

Som Kommissionen har forklaret ved forskellige lejligheder, er det i sager, hvor de nationale domstole underkender rækkevidden af og betingelserne i EØF-traktatens artikel 177 (*), ikke udelukket, hvis en national domstol underkender fællesskabsretten, at anvende en overtrædelsesprocedure mod den medlemsstat, hvor den nævnte domstol befinder sig. Imidlertid er en sådan procedure ikke den bedst egnede metode til et samarbejde mellem de nationale domstole og Domstolen. Når omstændighederne tillader det, bestræber Kommissionen sig derfor på i de nævnte tilfælde at opnå, at medlemsstaterne, uden at krænke deres domstoles uafhængighed, garanterer overholdelsen af fællesskabsretten ved at anvende de ved lov eller administrativt fastsatte midler, der står til deres rådighed.

Bundesfinanzhof, dom af 25. april 1985 (VR 123/84 (*) Europa-recht 1985, s. 191)

Ifølge artikel 13 B, d), 1, i Rådets sjette direktiv af 17. maj 1977 (*) »om et ensartet beregningsgrundlag for det fælles merværdiafgiftssystem« skal formidling af lån ved den person, som har ydet lånene, fritages for merværdiafgift senest den 31. december 1977.

(*) Se bl.a. betænkningen afgivet på vegne af udvalget om retlige anliggender og borgernes rettigheder om »kontrollen med anvendelsen af fællesskabsretten i medlemsstaterne« ved Marie-Claude Vayssade, dok. A2-112/85 af 9. oktober 1985, navnlig punkt 34, s. 16-18, samt den af Parlamentet den 21. oktober 1985 vedtagne beslutning om dette spørgsmål (EFT nr. C 343 af 31. 12. 1985, s. 8).

(*) Se bl.a. Kommissionens svar på skriftlige forespørgsler nr. 100/67 og nr. 349/69 fra Westerterp, nr. 28/69 fra Deringer, nr. 608/78 fra Krieg og nr. 526/83 fra Tyrrell (EFT nr. 270 af 8. 11. 1967, s. 2; EFT nr. C 20 af 14. 2. 1970, s. 3; EFT nr. C 71 af 17. 7. 1968, s. 1; EFT nr. C 28 af 31. 1. 1979, s. 8, og EFT nr. C 268 af 6. 10. 1983, s. 25).

(*) Se i denne forbindelse skriftlig forespørgsel nr. 880/85 fra Willi Rotley (EFT nr. C 276 af 28. 10. 1985, s. 23).

(*) Direktiv 77/388/EØF (EFT nr. L 145 af 13. 6. 1977, s. 1).

Dette direktiv blev først gennemført i den interne tyske ret fra 1. januar 1980. Den 26. juni 1978 vedtoges Rådets direktiv (*) om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om afsætningsafgifter, hvis artikel 1 bemyndiger Forbundsrepublikken Tyskland og seks andre medlemsstat til at gennemføre det pågældende direktiv senest den 1. januar 1979.

I »Kloppenburg«-dommen af 22. februar 1984 (*) har Domstolen kendt for ret, at en låneformidler, da førnævnte direktiv ikke var gennemført i Forbundsrepublikken Tyskland, kunne støtte ret på reglen om fritagelse for merværdiafgift for alle transaktioner foretaget i løbet af første halvår 1978, idet dette tidsrum ikke dækkedes af det 9. direktiv.

Finanzgericht von Niedersachsen, der havde rejst det præjudicielle spørgsmål, fulgte Domstolens dom. Bundesfinanzhof, der derimod i sin dom af 25. april 1985 udtrykkeligt afslog at anerkende den direkte virkning af et direktiv om afgifter, underkendte Finanzgericht's afgørelse og har ikke efterkommet den dom, som Domstolen havde afsagt i denne sag.

Finanzgericht München, dom af 11. september 1985 (III, 272/79 Z 1 og 2)

Finanzgericht ophævede i denne dom en beslutning truffet af den tyske administration, hvorved det blev pålagt Stuttgart-universitetet at betale told ved import af et optisk apparat med oprindelse i De forenede Stater.

Denne administrative foranstaltning fulgte en beslutning fra Kommissionen, der konstaterede, at betingelserne for fritagelse for told for dette videnskabelige apparats vedkommende ikke var opfyldt, idet tilsvarende apparater blev produceret i Fællesskabet.

Da den nationale Domstol mente, at det i medfør af EØF-traktatens artikel 189 kun er den tyske administration, der er bundet af Kommissionens beslutning, har domstolen ikke anvendt denne.

Denne fortolkning af artikel 189 er dog meget tvivlsom. Thi det ses ikke, at den nationale domstol kan afvise Kommissionens beslutning, såfremt denne ikke på forhånd er erklæret ugyldig. Finanzgericht skulle således i medfør af artikel 177 have forelagt sin fortolkning for Domstolen, og, såfremt den var blevet afvist, anmode Domstolen om at tage stilling til gyldigheden af Kommissionens beslutning. Finanzgericht traf afgørelse i sidste instans, eftersom den ikke havde givet den indstævnedes tilladelse til at indbringe sagen for kassationsretten.

(*) Direktiv 78/583/EØF (EFT nr. L 194 af 19. 7. 1978, S. 16).

(*) Sag 70/83, Sml. 1984, s. 1075.

Conseil d'État français, dom af 26. juli 1985 — Office national interprofessionnel des céréales (Actualité juridique du droit administratif, 1985, s. 615)

Ved domme af 15. oktober 1980, afsagt i sagerne Providence agricole de Champagne, Maïseries de Beauce et Roquette (⁽¹⁾), havde Domstolens fastslået, at visse af Kommissionens forordninger om beregningsmåden for de monetære udligningsbeløb for produkter, forarbejdet på grundlag af majs var ugyldige, idet den dog begrænsede ugyldighedserklæringens virkning i tid til datoen for dommens afsigelse.

Conseil d'État, som havde fået forelagt en dom, afsagt af forvaltningsdomstolen i Orléans den 23. februar 1982 (i fortsættelse af Domstolens dom i sag 109/79), der i modsætning til denne dom havde fundet, at erklæringen om disse reglers ugyldighed skulle have tilbagevirkende kraft, sluttede sig til denne fortolkning og fandt, at den omstridte del af Domstolens dom »som ikke falder inden for grænserne af det af realitetsdommeren stillede spørgsmål, ikke kunne have retskraft over for denne«. Herved havde Conseil d'État således taget afstand fra forskrifterne i Domstolens dom.

Cour de Cassation française, dom af 10. december 1985 — Administration des Douanes mod SA Roquette Frères (endnu ikke offentliggjort)

I modsætning til den førnævnte afgørelse har »Cour de cassation«, der havde fået forelagt det samme spørgsmål, efter at have konstateret, at EØF-traktatens artikel 177 »forpligter enhver national domstol til at tage hensyn til det afgivne svar i den udstrækning, hvor denne fællesskabsret finder anvendelse på sagens faktiske omstændigheder ... »kendt for ret, at den dom, der var blevet forelagt den, skulle kasseres, thi »Domstolen, der er enekompetent til at begrænse virkningerne i tid af de omhandlede forordningers ugyldighed, havde under sagens behandling over for den nationale dommer understreget konsekvenserne af fællesskabsforordningernes ugyldighed, (og at) appel-domstolen ikke af præmisserne i Domstolens dom af 15. oktober 1980 havde draget de konsekvenser, der måtte drages«.

Conseil d'État, dom af 13. december 1985 — International Sales and Support Corporation (endnu ikke offentliggjort)

Ved dom af 21. juni 1983 (⁽²⁾) har Domstolen statueret, at Den franske Republik ved at fastsætte detailsalgsprisen for forarbejdet tobak på et andet niveau end det, der er fastsat af de indenlandske fabrikanter eller importører, har undladt at opfylde de forpligtelser, der påhviler den i medfør af artikel 5 i Rådets direktiv nr. 72/464/EØF (⁽³⁾) samt af EØF-traktatens artikel 30 og 37.

(¹) Sagerne 4/79, 109/79 og 145/79, Sml. 1980, s. 2823, s. 2883 og s. 2917.

(²) Kommissionen mod Den franske Republik, sag 90/82, Sml. 1983, s. 2011.

(³) Direktiv af 19. december 1972 »om andre afgifter end omsætningsafgifter, der rammer forbruget af forarbejdet tobak« (EFT nr. L 303 s. 1).

»Conseil d'État«, der ligeledes havde fået forelagt en sag om ophævelse af en beslutning truffet af økonomi- og finansministeriet, som havde afslået af hæve detailpriserne på forarbejdet tobak, har efter at have henvist til indholdet af Domstolens dom underkendt de deri indeholdte forskrifter ved at kende for ret, at den anfægtede beslutning på ingen måde var i modstrid med de nævnte bestemmelser i fællesskabsretten.

Den italienske Forfatningsdomstol, dom nr. 113 af 23. april 1985 — Finansministeriet mod BECA m.fl. — Foro Italiano, 1985, s. 1600 ff.

Siden 1975 havde Forfatningsdomstolen anerkendt den direkte anvendelige fællesskabsrets forrang frem for den senere modstridende nationale lov, men fundet, at den nationale dommer ikke kunne anvende dette princip, før Forfatningsdomstolen forinden havde erklæret den omhandlede lov for forfatningsstridig (⁽⁴⁾). »Cour de cassation« havde tilsluttet sig denne opfattelse, som derimod var blevet underkendt af Domstolen i dommen af 9. marts 1978 (⁽⁵⁾). Ved dom nr. 170 af 8. juni (»Granital«) (⁽⁶⁾) havde Forfatningsdomstolen ændret sin hidtidige retspraksis og, idet den fulgte Domstolens holdning, anerkendt, at den nationale dommer er beføjet og forpligtet til at se bort fra den nationale lov, der strider mod en bestemmelse i den direkte anvendelige fællesskabsret, hvad enten loven er udstedt før eller efter denne bestemmelse, uden at skulle forelægge spørgsmålet for Forfatningsdomstolen.

Dommen af 23. april 1985 understregende, at det i »Granital«-dommen fastslåede princip ligeledes gælder, når den nationale lov strider mod et princip, der er fastslået af Domstolen ved fortolkning af en bestemmelse i fællesskabsretten i forbindelse med en præjudiciel sag (EØF-traktatens artikel 177).

Den italienske Kassationsdomstol, dom nr. 5129 af 18. oktober 1985 — Finansministeriet mod Sàrl JO.PRO.ZOO og dom nr. 5235 af 24. oktober 1985 Finansministeriet mod Salengo (endnu ikke offentliggjort)

I disse to domme har den italienske Kassationsretsdømstol ved at følge det af Domstolen i dommen af 9. november 1983 (⁽⁷⁾) definerede princip, hvorefter godtgørelse af afgifter, der ikke skulle have været betalt efter fællesskabsretten, ikke kan gøres betinget af beviser, der i praksis vanskeliggør eller umuliggør denne godtgørelse, forkastet anvendelsen af den italienske lov, der førte til et sådant resultat.

Herved har Kassationsdomstolen fulgt Forfatningsdomstolens tidligere beskrevne retspraksis.

(⁴) Dom nr. 232 af 30. oktober 1975, »ICIC« Foro Italiano 1975, I, s. 2661.

(⁵) Administration des Finances de l'État mod Simmental, sag 106/77, Sml. 1978, s. 629.

(⁶) Foro Italiano, 1984, I, s. 2062.

(⁷) Administration des Finances de l'État mod Spa San Giorgio, sag 199/82, Sml. 1983, s. 3595.